

**SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALINDA YAPILMIŞ
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÇEŞİTLİ KRİTERLERE GÖRE
İNCELENMESİ*****INVESTIGATION OF THE GRADUATE THESES IN THE
DEPARTMENT OF PRIMARY TEACHER EDUCATION IN TERMS
OF VARIOUS CRITERIA***Demet ŞAHİN****Şükran CALP*****Pınar BULUT******Yasemin KUŞDEMİR********Özet:**

Bu çalışmada Sınıf Öğretmenliği Eğitimi (SÖE) alanında 2005 ve 2010 yılları arasında yapılmış lisansüstü tezler, türleri, yapıldıkları yıl, konuları, araştırma modelleri, veri toplama araçları, çalışma grupları, sonuç ve önerileri, kaynakça ve ekleri açısından incelenmiştir. Amaç, SÖE alanında hazırlanmış söz konusu tezlerin kendilerinden beklenen ödevleri yapmadaki yeterlilik ve gücünü ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmanın çalışma grubunu SÖE bilim dalında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırma tarama modelinde desenlenmiş olup veriler doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Çalışmayla Türkiye’de SÖE alanında üretilen bilimsel çalışmaların yoğunlaştığı konulara ve sonuçlarına dikkat çekilerek SÖE alanında yapılacak olan araştırmalara kaynak oluşturacak, yöntem ve konu seçimine yön verecek bir raporun ortaya konması hedeflenmiştir. Bulgular lisansüstü eğitim alan öğrencilerin tezlerin özellikle problem durumu, önem, sonuç ve öneriler kısımlarında sıkıntılar yaşadığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi, Sınıf Öğretmenliği Eğitimi, Tez İnceleme.

* Bu çalışma, 2011 yılında düzenlenen “5. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu”nda sunulmuş olan sözlü bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş şeklidir.

** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD – Ankara demetsahin1142@hotmail.com

*** Arş. Gör. Dr., Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD – Erzincan demetsukran_calp@hotmail.com

**** Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD – Ankara pnrbut06@hotmail.com

***** Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD – Kırıkkale yaseminakz@gmail.com

Demet Şahin, Şükran Calp, Pınar Bulut, Yasemin Kuşdemir
Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Kriterlere Göre İncelenmesi
Investigation of the Graduate Theses in the Department of Primary Teacher Education
in Terms of Various Criteria

Abstract:

In this study, post-graduate theses carried out between 2005 and 2010 in the field of Primary Teacher Education their types, when they are carried out, research models, data collection instruments, target groups, conclusions and suggestions and appendix and references were examined. The aim is to reveal the competence and power of thesis prepared in the field of Primary Teacher Education on doing tasks expected from them. The working group of this research consists of the master's and doctoral theses in the Department of Primary Teacher Education. The research was designed as survey model and data were collected through document analysis. With this thesis research, it is concluded that post graduate students have a number of trouble in problem status, importance of research, conclusions and recommendations sections.

Key words: Graduate Education, Master's Thesis, Phd Thesis, Primary Teacher Education, Thesis Analysis.

GİRİŞ

Son yıllarda eğitim alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak yapılan bilimsel araştırmaların sayısında kayda değer bir artış görülmektedir. Yaşanan bu artış ortaya konulan çalışmaların içeriği kadar bilimsel niteliğinin değerlendirilmesi konusunu da gündeme getirmektedir.

Tüm ülkeler çağın gereklerini yerine getirebilecek bireyler yetiştirmek amacıyla eğitim sistemlerini sorgulamaktadırlar. Bu sorgulama sürecinde yapılan çalışmalar, eğitim alanında farklı gelişmelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bu gelişmelerin yaşanmasına ön ayak olan araştırmacılar alana yaptıkları katkıları somut olarak bilimsel araştırmalar aracılığıyla dünyaya duyurmaktadırlar. Eğitim alanında ve diğer alanlarda çalışma yapan araştırmacılar yükseköğretim kurumlarında verilen eğitime dâhil olmakta ve ön lisans, lisans, lisansüstü eğitim gibi çeşitli eğitim kademelerinden mezun olmaktadır.

Yükseköğretim kurumları bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlamak, araştırma ve öğretim yapmak, ülke sorunlarına çözüm yolları önermek, toplumun gereksinim duyduğu yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmek, yayın yapmak gibi işlevlere sahiptir (Karakütük, 2009). Yükseköğretimin her bir kademesinde ülkenin ve toplumun ihtiyacına yönelik bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. Lisansüstü eğitim de, araştırma yoluyla bilgiye katkıda bulunacak ve gelişen toplum ihtiyacını karşılayacak bilim adamı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Varış, 1972). Ülkemizde 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na göre lisansüstü eğitim; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsamaktadır (YÖK, 1981). Lisansüstü eğitim sürecinde öğrencilerden beklenen bilimi üretme ve yayma

faaliyetleridir. Bu süreç içerisinde yapılan bilimsel çalışmalar makale, sözlü bildiri, poster sunu, yüksek lisans ve doktora tezi şeklinde yayınlanmaktadır. Araştırmacılar hazırladıkları lisansüstü tezler ve diğer çalışmalar aracılığıyla ortaya koydukları hipotezi bilimsel uygulama ve kaynaklar yoluyla doğrulamaya çalışmaktadır.

Tez hazırlama, lisans eğitimi sonunda öğrencinin, araştırma yapması, öğrenme ve yazarlık konusunda kendini geliştirmesi için uygulanan bir öğrenme sürecidir. Lisansüstü çalışma yapmanın anlamı; süresi içinde tek başına geniş bir araştırma yaparak yeteneklerini geliştirmek, geniş rapor hazırlama becerisini ilerletmektir.

Tez, araştırma sonuçlarının belirli kurallara uygun olarak bilimsel ve özgün yazılı bir doküman haline getirilmesiyle ortaya çıkar. Tez öğrencisinden hazırladığı çalışmayla akademik açıdan tutarlı ve orijinal bir fikre sahip olduğunu anlatması beklenir (Baxter, Hughes ve Tight, 2001).

Ancak alan yazındaki tüm bilgilendirme ve yönlendirmelerine rağmen bilimsel araştırmalar bazen hüsranla sonuçlanabilmektedir. Araştırmalarda giriş, problem cümlesi, sayıltı, tanımlama ve sınırlamalarda yapılan yanlışlar; yöntem, örneklem, denekleri belirleme ve verileri toplamada pek çok tutarsızlığın doğmasına neden olmaktadır. Bunlar veri toplama araçlarını ve kullanılacak istatistik teknikleri de etkilemektedir. Örneğin, ölçme araçlarının geçerliği ve güvenilirliği saptanmamış ve bilimsel ilkelere uygun hazırlanmamış tezlere ve araştırma makalelerine sıkça rastlamak mümkündür. Ayrıca, çoğu kez böyle ölçme araçlarıyla toplanan veriler üzerinde yanlış istatistik teknikler de kullanıldığına rastlanmaktadır (Sönmez, 2005).

Bu şekilde elde edilen bulgulara dayalı yorumlar yetersiz; öneriler tutarsız olabilmektedir. Bu sebeple bilimsel araştırma yapmanın evrensel ilke ve kurallarına dikkat edilmelidir. Yapılacak çalışmaların alana veya diğer araştırmacılara katkı sağlar nitelikte olması gerekir. Araştırmacı tezinde ele aldığı bilimsel problemi açık ve tarafsız bir şekilde ortaya koyarak amacını belirlemelidir. Ayrıca araştırmacı tarafından bu araştırmanın neden önemli olduğu vurgulanmalı, araştırmanın yöntemi iyi açıklanmalı, elde edilen veriler bilimsel ölçütlere göre analiz edilip bulgular ve sonuçlar olarak yazılmalıdır.

Lisansüstü eğitim ülkemizde üniversitelerin enstitüleri aracılığıyla verilmektedir. Her enstitü, bilimsel ölçütlere uygun olmak koşuluyla, araştırmacılar için farklı tez yazım kuralları belirlemektedir. Araştırmacılar tez yazarken, özellikle biçimsel noktada, bağlı olduğu enstitünün tez yazma kurallarına uygun olarak tezlerini raporlaştırmaktadırlar.

Geçmişten bir miras gibi gelen kalıplaşmış tez yazma stilleri, sosyal bilimler ve diğer alanlardaki tez yazarlarını etkilemeye devam etmektedir.

Bu konuyla ilgilenen birçok bilim insanı, tez yazarlarına bu dar kalıpların arkasındaki fikirleri genişletmeyi tavsiye etmektedir (Schroeder, Fox ve Bizzell, 2002; Starfield ve Ravelli, 2006). Ancak bazen geleneksel olmayan tez yazma stilleri, rapor hazırlama işine yeni başlayan öğrenciler için riskli bir hale gelebilmektedir (Casanave, 2010). Çünkü tezin kabul edilmesi, katı biçimsel kurallar ve akademik dilin gerekliliklerine sıkıca bağlı olmayı gerektirebilir. Bir başka ifadeyle geleneksel olmayan tez yazma stilleri, tezin kabul görmemesi ya da reddedilmesine neden olabilir.

Tüm risk faktörlerine ve zorluklarına rağmen, araştırmacılar bilimsel literatüre katkı sağlamaya devam etmektedir. Eğitim alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak yapılan bilimsel araştırmaların sayısında da kayda değer bir artış görülmektedir. Yaşanan bu artış ortaya konulan çalışmaların niteliğinin değerlendirilmesi konusunu gündeme getirmektedir. Lisansüstü eğitimde yapılan tezlerin incelendiği pek çok araştırma mevcuttur (Oruç ve Ulusoy, 2008; Kolaç, 2008; Karadağ, 2009; Karkın, 2011; Öksüz, Barut ve Dicle, 2011; Şahin, Gögebakan Yıldız, Duman, 2011). Aşağıda bu araştırmaların birkaçına yer verilmiştir.

Karadağ (2009) eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerini tematik açıdan incelemiştir. Bu araştırmada incelenen tezler, enstitülerin tez yazım kılavuzları arasındaki bazı farklılıklar dikkate alınmadan ve yaygın bilimsel ölçütler göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Karadağ (2009) yaptığı araştırmada, son yıllarda eğitim alanındaki araştırmaların hatırı sayılır ölçüde ilerleme göstermesine karşın Türkiye'deki eğitim bilimleri alanının bu ilerlemeye ayak uyduramadığını vurgulamıştır. Bu sorunların giderilmesi için yüksek lisans ve doktora tezlerinde çalışılacak olan konuların seçiminde daha dikkatli davranılması ve alanın ihtiyaçları kapsamında konu seçimi yapılmasını önermiştir.

Kolaç (2008) Türkiye'de 2007 yılı Aralık ayına kadar ilkokuma yazma alanında yapılmış lisansüstü tezleri incelemiştir. Kolaç, tezlerin yapıldıkları tarih, üniversite, enstitü, lisansüstü düzey, başlık, yöntem, evren ve örnekleme dair bulguları paylaşmış aynı zamanda tezlerde kullanılan veri toplama araçları ve araştırmacıların cinsiyetini de aktarmıştır. Karkın (2011) ise müzik bilimleri alanında yapılan lisansüstü tezleri tezin türü, araştırmacıların cinsiyeti, üniversite, enstitü, yıl, danışman, unvan, konu alanları, ana bilim/ana sanat dalları alt başlıklarında incelemiştir.

Konuyla ilgili olarak Öksüz, Barut ve Dicle (2011) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılmış ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi merkez kütüphanesinde erişime açık olan 192 yüksek lisans, 17 adet doktora olmak üzere toplam 209 lisansüstü tez incelenmiştir.

Özetle gerek Türkiye alan yazınında gerekse yabancı alan yazında bilimsel araştırma yapma ve tez hazırlama konusu, üzerinde önemle

durulmuş bir konu olagelmıştır. Bu araştırmada Sınıf Öğretmenliği Eğitimi alanında 2005 ve 2010 yılları arasında yapılmış ve literatür taraması sonucu ulaşılmış lisansüstü tezler çeşitli boyutlar açısından incelenmiştir. Bu satırlardan sonra Sınıf Öğretmenliği Eğitimi yerine "SÖE" kısaltması kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, SÖE alanında hazırlanmış tezlerin kendilerinden beklenen ödevleri yerine getirmede ne düzeyde bir yeterlilik ve güce sahip olduğunu ortaya çıkarmaktır. Yapılan bu incelemeyle Türkiye’de SÖE alanında üretilen bilimsel çalışmaların yoğunlaştığı konulara ve sonuçlarına dikkat çekilerek alanda yapılacak araştırmalara kaynak oluşturacak, yöntem ve konu seçimine yön verecek bir raporun ortaya konması hedeflenmiştir.

1. YÖNTEM

Model

Araştırma tarama modeline dayalı durum çalışması şeklinde desenlenmiş olup veriler doküman incelemesi yöntemiyle elde edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2005-2010 yılları arasında SÖE bilim dalı’nda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır.

Nitel araştırma yöntemleri temel alınarak oluşturulan çalışmalarda araştırmacının amacı sonuçları tüm evrene genellemek değil ana problemi derinlemesine incelemektir. Bu yüzden araştırılan konunun daha iyi anlaşılması için araştırmacı amaçlı ya da isteyerek katılımcıları, çalışma grubunu belirler (Creswell, 2012). Bir araştırmada gözlenecek durum belirli niteliklere sahip olaylar, kişiler ve durumlardan oluşabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesnelere, olaylar vb) örnekleme alınır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel amaç araştırmacı tarafından oluşturulan ya da daha önceden var olan ölçütleri karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Şimşek ve Yıldırım, 2006).

Bu araştırmada SÖE bilim dalı’nda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerini derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Ancak alanda geçmişten günümüze yapılmış tüm tezlerin incelenmesi zaman, maliyet ve enerji açısından çok güç olduğundan araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. İncelenecek doküman seçimindeki iki ölçüt tezlerin 2005-2010 yılları arasında ve *Sınıf Öğretmenliği Eğitimi* bilim dalında yapılmış olmasıdır.

SÖE bilim dalında yapılan lisansüstü tezleri belirlemek amacıyla Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Tarama merkezinin veri tabanı

kullanılmıştır. Veri tabanının ayrıntılı tarama bölümünde “Bilim Dalı” kısmında “Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı” seçilmiş, yıl kısmına ise “2005-2010” aralığı yazılmış ve tarama yapılmıştır. Belirlenen ölçütlere göre veri tabanında yapılan tarama sonucunda 477 tez olduğu saptanmış, bu tezlerden 397 tanesi ".pdf" dosya biçiminde kaydedilmiştir. 80 tez ise yazarları tarafından izin verilmediği için kaydedilememiştir. Ancak alanda 2005-2010 yılları arasında yapılmış 397 tez de detaylı inceleme için çok fazla görüldüğünden incelenecek tezlerin sayısında ikinci kez bir azaltma gereği söz konusu olmuştur ve 397 tez arasından oransız eleman örnekleme yöntemiyle seçilen 80 tez araştırmacılar tarafından derinlemesine incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bilimsel bir araştırma birbirini takip eden mantıklı aşamalardan oluşan bir süreçtir. Genel olarak bir araştırma bir *soru* ile başlar. Belirlenen soruya cevap vermek amacıyla verilerin toplanması ile devam eder ve sorunun cevabına ilişkin bulguların sunumu ile son bulur. Süreç sonunda ulaşılan tüm kaynaklar, kanıtlar ve yapılan tüm çalışmalar bazı kurallar göz önünde bulundurularak rapor halinde okuyucuya sunulmaktadır. Okuyucuya sunulan raporlar makale, bildiri ya da tez olarak isimlendirilmektedir.

Bu çalışma kapsamında ilk olarak bilimsel araştırmalarda hangi temel bölümlerin yer alması gerektiği ve akademik bir çalışmanın nasıl yapılacağına ilişkin yayınlar incelenmiştir. Ayrıca veri kaynakları tezler olduğu için tez yazım kılavuzları da gözden geçirilmiş bilimsel bir çalışma niteliğinde olan tezlerin sahip olması gereken özelliklere ilişkin bir form ortaya çıkarılmıştır.

Belirlenen bu özelliklerden hareketle araştırmacılar, incelemelerde kolaylık sağlayacağı düşüncesiyle ve çalışmaya dahil edilen tezlerin bilimsel bir çalışmada olması gereken temel özellikleri kapsar nitelikte değerlendirilebilmesi için ilgili literatürü tarayıp bir form geliştirmiştir. “Tez İnceleme Formu” adıyla oluşturulan bu liste, çalışmanın amacına uygun olup olmadığını ortaya koymak amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan alınan düzeltmeler doğrultusunda, inceleme formuna son şekli verilmiştir. Tablo 1’deki alanlar temel alınarak oluşturulan Tez İnceleme Formunda, cevabı "evet, hayır kısmen" olan çoktan seçmeli sorular olduğu gibi, cevabı sınırlandırılmayan ve açıklama gerektiren açık uçlu sorular da yer almaktadır. Tez inceleme formunda her bir araştırmacının tezle ilgili gerekli gördüğü yerler için açıklamalar yapabileceği uygun boşluklar da bırakılmıştır. Tezler, “Tez İnceleme Formu” adı verilen formdaki alanlar dikkate alınarak incelenmiştir. Tablo 1’de geliştirilen formdaki inceleme alanları yer almaktadır.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerde İncelenen Alanlar

• Tezin Adı
• Yılı
• Türü (Doktora/Yüksek Lisans)
• Araştırma Modeli
• İçerik- Tez Adı Uyumu
• Problem Durumu
• Amaçlar
• Amaçlar-Alt Problemler Uyumu
• Önem
• İlgili Araştırmalar
• Veri Toplama Yöntemi
• Veri Toplama Araçları
• Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi
• Veri Toplama Aracının Geçerlik- Güvenirliği
• Evren, Örneklem ve Çalışma Grubunun Oluşturulma Durumu
• Veri Analiz Yöntemleri
• Bulgular-Alt Problem Uyumu
• Sonuçlar ve Önerilerin Bulgularla Uyumu

Her bir tez, “Tez İnceleme Formu” dikkate alınarak derinlemesine incelenmiş ve Tablo 1'deki alanlara ilişkin bulgular frekans ve yüzde verilerek nitel araştırma deseninde analiz edilmiştir.

2. BULGULAR VE YORUM

2005-2010 yılları arasında SÖE bilim dalında yapıldığı tespit edilen 477 tez, türü (yüksek lisans/doktora), türlerin yıllara göre dağılımı ve konu alanlarına göre incelenmiştir. Fakat bu üç durum dışındaki bulgular, ".pdf" formatında kaydı yapılabilen 397 tez arasından oransız eleman örnekleme yöntemiyle seçilen 80 teze aittir.

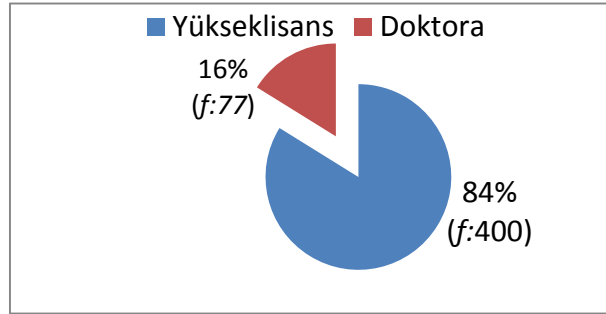
Her ne kadar bu araştırma dört araştırmacının işbirliğiyle yürütülmüş olsa da ön incelemeler sonucunda, tezleri söz konusu alanlar açısından incelemenin dört kişilik bir ekip için bile yoğun bir çaba ve çok uzun zaman gerektirdiği hatta çalışma evreninin tamamının incelenmesinin aylar süreceği fark edilmiştir. Örneklem seçmek ve seçilen örneklem üzerinde çalışmanın

araştırmacıya, büyük zaman, enerji ve para tasarrufu sağladığı gerekçesiyle (Karasar, 2003, 2009; Yeşil, 2010;) 397 tez arasından 80 tez seçilmiştir. Sayısal veriler aşağıdaki gibidir.

2.1. Tezlerin Türü, 2005-2010 Yılları Arasındaki Dağılımı ve Konu Alanlarıyla İlgili Bulgular

Grafik 1'den anlaşılacağı üzere 2005-2010 yılları arasında SÖE bilim dalında yapıldığı tespit edilen 477 tezin % 84'ü yüksek lisans, % 16'sı doktora tezidir.

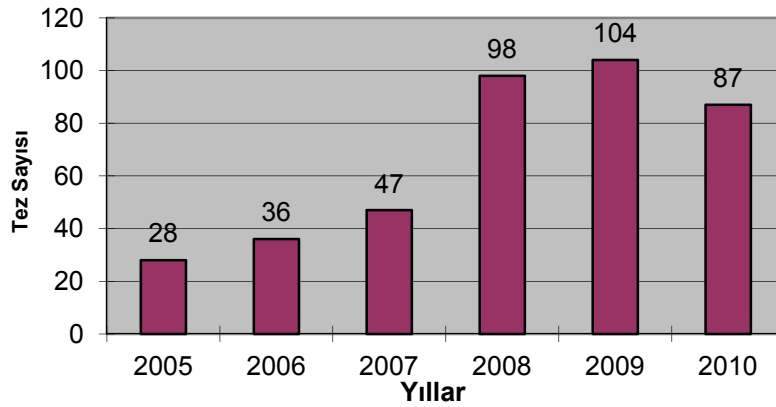
Grafik 1. 2005-2010 Yılları Arasında Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalında Yapılan Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

SÖE bilim dalında yapılan tezlerde sayıca yüksek lisans tezlerinin fazla olmasının sebebi bu alandaki doktora programının yüksek lisans programına göre daha az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Söz konusu yüksek lisans tezlerinin 28'i 2005, 36'sı 2006, 47'si 2007, 98'i 2008, 104'ü 2009 ve 87'si 2010 yılında yapılmıştır.

Grafik 2. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin 2005 -2010 Yılları Arasındaki Dağılımı

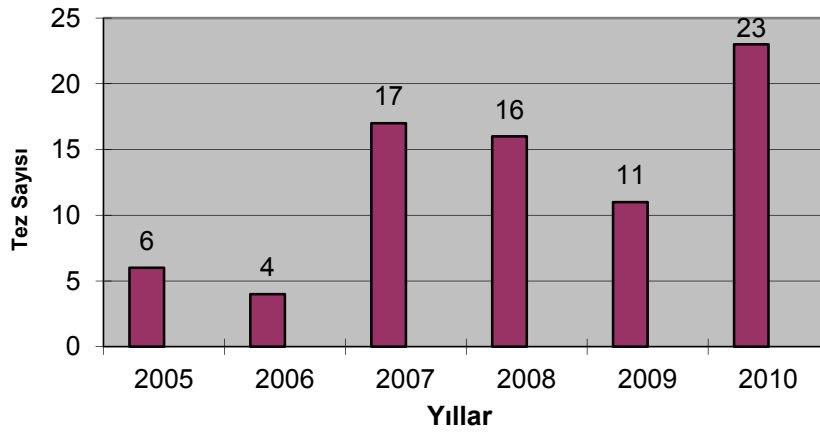

Grafik 2 incelendiğinde yüksek lisans tezlerinde 2010 yılı dışında her yıl artış olduğunu söylemek mümkündür. Yıllar geçtikçe üniversitelerde yüksek lisans programının artması ve lisans mezunu öğrencilerinin bilinçlenerek yüksek lisans yapma eğiliminde olması, bu artışın sebebi olarak gösterilebilir.

Söz konusu doktora tezlerinin 6'sı 2005, 4'ü 2006, 17'si 2007, 16'sı 2008, 11'i 2009 ve 23'ü 2010 yılında yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi doktora tezleri sayısında da iniş çıkışlar olmakla beraber 2005'ten 2010'a bir artış gözlenmektedir.

Grafik 3. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalında Yapılan Doktora Tezlerinin 2005 -2010 Yılları Aralığındaki Dağılımı

Çalışma kapsamında yüksek lisans ve doktora araştırmalarının hangi alanlarda yürütüldüğü de incelenmiştir. Tablo 2'deki bulgular, belirlenen 477 tezin indirilemeyen 80 tanesi dışındaki 397'sine aittir.

Tablo 2. Tezlerin Çalışılan Alanlara Göre Dağılımı

Alanlar	Yüksek Lisans (f)	Doktora (f)
Fen ve Teknoloji Eğitimi	30	7
Hayat Bilgisi Eğitimi	15	1
Matematik Eğitimi	24	10
Sosyal Bilgiler Eğitimi	29	9
Türkçe Eğitimi	47	16
Diğer	177	32
Toplam	322	75

Tablo 2 incelendiğinde hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en çok çalışılan konu alanının "Türkçe Eğitimi" olduğu dikkat çekmektedir. Bunu doktora düzeyinde "Matematik Eğitimi", yüksek lisans düzeyinde "Fen ve Teknoloji Eğitimi" takip etmektedir. Ayrıca "Diğer" kategorisine giren yüksek lisansta 177, doktora da 32 tez yer almaktadır. Araştırmacılar "vatandaşlık eğitimi, müzik eğitimi, drama, eğitim yönetimi, eğitim programları, psikoloji, ders kitabı inceleme, çeşitli konularda çeşitli gruplardan görüş alma, görsel sanatlar" gibi konuları "diğer" kategorisinde ele almıştır.

Konuyla ilgili olarak Öksüz, Barut ve Dicle (2011) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılan tezlerin en çok Eğitim Bilimleri ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanlarında olduğu; konu olarak ise en çok "öğretim yöntemleri", "dil bilimi ve kişilik" temalarının tercih edildiği dikkat çekmektedir. Benzer şekilde Şahin, Göğebakan Yıldız ve Duman (2011) tarafından yapılan çalışmada, Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında 1990-2010 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerinde en çok eğitim programı temasının, doktora tezlerinde ise en çok öğretim yöntem ve teknikleri temasının çalışıldığı bulgusu elde edilmiştir.

Aşağıda, araştırmacılar tarafından 397 tez arasından seçilen ve derinlemesine incelenen 80 teze ait bulgular yer almaktadır.

2.2. İncelenen Tezlerin Türlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3 incelendiğinde SÖE bilim dalında hazırlanmış olan ve bu çalışmaya inceleme konusu olan 80 tezin 62'si yüksek lisans; 18 ise doktora tezi olduğu görülmektedir.

Tablo 3. İncelenen Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tezin Türü	<i>f</i>	%
Yüksek Lisans	62	77.5
Doktora	18	22.5

Bu rakamlar göstermektedir ki doktora ve yüksek lisans tez sayıları kıyaslandığında yüksek lisans tez çalışmaları sayı olarak daha fazladır.

2.3. İncelenen Tezlerdeki Araştırma Modeline İlişkin Bulgular

Tablo 4 incelendiğinde hazırlanan tezlerde tarama modelinin daha çok tercih edildiği, deneysel çalışmaların ise sayısal olarak azlığı dikkat çekmektedir. Bu durumda, deneysel model temel alınarak yapılan tezlerin tarama modellerine göre daha uzun sürmesi ve daha meşakkatli olmasının etkisi olabilir.

Tablo 4. İncelenen Tezlerin Araştırma Modeline Göre Dağılımı

Araştırma Modeli	f	%
Tarama	58	72.5
DeneySEL	17	21.25
Yarı deneySEL	5	6.25

Oruç ve Ulusoy (2008) tarafından tez inceleme üzerine gerçekleştirilen benzer bir çalışmada, hazırlanan tez çalışmalarındaki önemli eksiklik veya problemlerden birinin, yapılan araştırmanın yönteminin tam ve doğru olarak belirlenememesi olduğu ifade edilmiştir.

2.4. İncelenen Tezlerin Giriş Kısmına İlişkin Bulgular

Tez Adı-İçerik Uyumu: İncelenen 80 tezin 69'unun başlığının içerikle uyumlu olduğu; 4'ünün kısmen uyumlu olduğu; 7'sinin ise içerikle uyumlu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre incelenen tezlerin büyük çoğunluğunda yazarların tezin içeriği ile başlığı arasındaki uyumu yakaladıkları söylenebilir.

Problem Durumu: Elde edilen bulgulara göre 48 tezde problem durumu net bir şekilde ifade edilmiş, 26 tezde problem durumu ifadelerinde sorunlar olduğu saptanmış, 6 tezde ise problem durumunun açıkça ifade edilmediği tespit edilmiştir. Her ne kadar sadece 6 tezde problem durumunda ifade sorunları olduğu ortaya çıkmışsa da 26 tezde de istenilen düzeyde problem durumu açıkça ifade edilememiştir. Bu durumda 32 tezde "problem durumu"nda sıkıntılar olduğu söylenebilir.

Amaç: İncelenen 80 tezden 48'inin amaç bölümünün yeterli olduğu, amaçların açıkça belirtildiği, 21'inin amaç bölümünün kısmen yeterli olduğu 7'sinin ise amacı açık ve net bir şekilde ortaya koymada yetersiz olduğu saptanmıştır. Her ne kadar sadece 7 tezin amaç kısmında ifade sorunları olduğu ortaya çıkmışsa da 21 tezde de istenilen düzeyde amaçlar açıkça ifade edilememiştir. Bu durumda 28 tez yazarının "amaç yazma" kısmında sıkıntı çektiği söylenebilir.

Alt problemler: Çalışmaya dahil olan 80 tezin 69'unda alt problemler amaçlara uygun olarak yazılmıştır. Araştırmacılar, 9 tezde alt problemlerin amaçlara uygun olarak hazırlanmasını "kısmen" olarak değerlendirmiştir. Geriye kalan 2 tezde ise alt problemlerde sorunlar olduğu, amaçlara uygun olarak yazılmadığı tespit edilmiştir.

Önem: Elde edilen bulgulara göre incelenen tezlerden 42'sinin önem bölümünün yeterli olduğu, 26'sının önem bölümünün kısmen yeterli olduğu 12'sinin ise önem bölümünde bir takım eksiklik ve sorunlar olduğu saptanmıştır. Her ne kadar sadece 12 tezde önem bölümünde ifade sorunları

olduğu ortaya çıkmışsa da 26 tezde de tezin önemi hakkında istenilen düzeyde yeterli bilgi verilemediği belirlenmiştir. Bu durumda 38 tezin "önem" kısmında sıkıntılar olduğu söylenebilir.

İlgili Araştırmalar: 72 tezde ilgili araştırmalara yer verilmiş, 10 tezde ise ilgili araştırmalara hiç yer verilmemiştir.

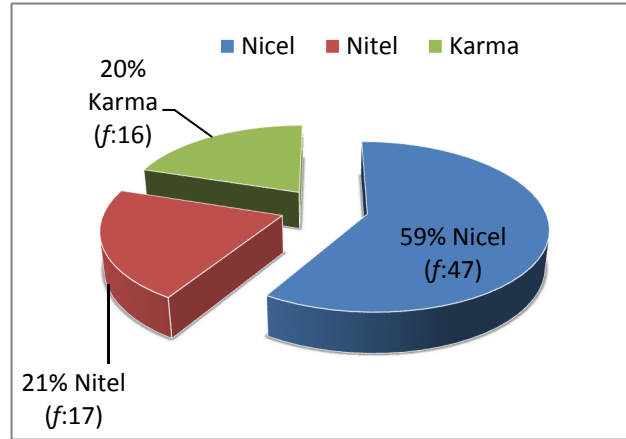
Elde edilen bulgulara göre tez yazarlarının başlık, alt problemler ve ilgili araştırmalar bölümlerinde sıkıntı yaşamadıkları, fakat problem durumu, çalışmanın amacı ve önemini açıkça belirtme ve amaçlara uygun alt problem yazma konusunda sıkıntı yaşadıkları söylenebilir.

Tezlerde sıkça rastlanan hatalardan biri de tezi oluşturan önemli bölümler hakkında yeterli bilginin verilmeyişidir. Oruç ve Ulusoy (2008) inceledikleri tezlerde araştırmanın türü ya da modeli, araştırmanın evreni, örnekleme, örneklem büyüklüğünün nasıl kararlaştırıldığı, kullanılan ölçme araçlarının nasıl hazırlandığı ve nasıl uygulandığı konularında yeterince bilgi yer almadığını tespit etmişlerdir.

2.5. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Yöntemlerine İlişkin Bulgular

İncelenen tezlerde en fazla nicel yöntemin tercih edildiği nitel ve karma yöntemlerin neredeyse eşit oranda tercih edildiği saptanmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında nitel ve karma yöntemlerin son yıllarda bilinmeye ve kullanılmaya başlanması etkili olmaktadır.

Grafik 4. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri

Bu bulguya paralel olarak Öksüz, Barut ve Dicle (2011) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de tezlerde nicel desenli araştırmaların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir.

2.6. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarına ve Veri Analizlerine Yönelik Bulgular

İncelenen tezlerde nitel ve nicel geleneğe uygun veri toplama araçları tercih edilmiştir. Ancak en çok tercih edilen veri toplama araçları anket ve ölçektir.

Tablo 5. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Araçları	<i>f</i>	%
Anket	35	26.7
Başarı Testi	21	16.0
Ölçek (Tutum, motivasyon vb.)	30	22.9
Görüşme Formu	19	14.5
Gözlem Formu	10	7.6
Dokümanlar (Kitap, günlük, belge vb.)	12	9.1
Diğer (Sesli düşünme tekniği, bilgi formu, kişisel bilgi formu)	4	3.0

İncelenen tezlerde ayrıca belirlenen alt problemlere uygun veri toplama araçlarının seçilip seçilmediğine bakılmıştır. Buna göre 67 tezde alt problemler ile veri toplama aracı arasında uyum varken 8 tezde uyum olmadığı saptanmıştır. Geriye kalan 5 tezde ise aradaki uyumun kısmen var olduğu tespit edilmiştir.

Tezlerde veri toplama aracının geliştirilmesi ve uygulanması bölümleri önemli yer tutmaktadır. Buna göre 80 tezdən 52'sinde araştırmannın verilerini toplamak için kullanılan veri toplama aracının nasıl geliştirildiği, hangi aşamaların izlendiği bilgileri yer almaktadır. Geriye kalan 28 tezin 14'ünde bu bilginin kısmen; diğer 14'ünde ise hiç yer almadığı görülmektedir.

İncelenen tezlerin 46'sında "Veri Toplama Araçları" başlığı altında veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili bilgilerin tamamının yer aldığı; 11'inde bu bilgilerin yalnızca bir kısmının açıklandığı; 23 tez de ise veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili bilgilerinin izah edilmediği görülmektedir.

İncelenen 80 tezin 45'inde veri toplama araçlarının araştırmannın hangi aşamasında nasıl kullanıldığına/uygulandığına ilişkin bilgi bulunurken; 16 tezde bu bilginin kısmen yer aldığı; 19 tezde ise böyle bir açıklamaya hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tez yazım sürecinde elde edilen veriler analiz edilerek anlaşılır hale getirilir. İncelenen tezlerin 64'ünde hangi veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı açıkça belirtilmişken, 10'unda yeterli bilgi bulunmadığı; 6'sında ise bu konuya ilişkin hiçbir bilgi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.7. İncelenen Tezlerdeki Evren-Örneklem-Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloya göre çalışma kapsamındaki tezlerde örneklem/çalışma grubundaki katılımcıların çoğunu öğretmen ve ilköğretim birinci kademe öğrencileri oluşturmaktadır. Bunu sırası ile öğretmen adayı veli, yönetici ve diğer katılımcılar takip etmektedir.

Tablo 6. Tezlerdeki Evren-Örneklem ve Çalışma Grubuna İlişkin Sayısal Bilgiler

Örneklem/Çalışma Grubu	<i>f</i>	%
İlköğretim Öğrencisi	46	57.5
Öğretmen	33	41.25
Yönetici	3	3.75
Veli	4	5
Öğretmen adayı	6	7.5
Diğer (Ders kitabı, kitap, diğer doküman...)	2	2.5

Tablo 6 incelendiğinde yapılan tez çalışmalarının en çok ilköğretim öğrencileri ve öğretmenler ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Tezlerde belirlenen örneklem-çalışma grubunun yanı sıra bu grubun nasıl belirlendiği bilgisinin yer alması da önemlidir. İncelenen tezlerin 50'sinde örneklem-çalışma grubunun nasıl oluşturulduğuna ilişkin bilgi yer alırken, 10 tezde var olması gereken bilginin olmadığı, 20 tezde ise yeteri kadar açıklayıcı olmayan ifadeler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.8. İncelenen Tezlerin Alt Problemleri ile "Bulgular, Sonuç ve Öneriler" Bölümlerinin Uyumuna İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında incelenen tezlerin 68'inde araştırmanın bulguları alt problemlere uygun olarak yazılmışken, 7'sinde kısmen bu duruma uygun davranılmış; 5 tezde ise bulguların alt problemlere uygun olarak yazılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 7'de söz konusu bulguya ilişkin sayısal veriler paylaşılmıştır.

Tablo 7. Bulguların Alt Problemlerle Uyumlu Bir Şekilde Sunumu

Uygunluk ifadesi	<i>f</i>	%
Araştırmanın bulguları alt problemlere uygundur.	68	85
Araştırmanın bulguları alt problemlere uygun değildir.	5	6.25
Araştırmanın bulguları alt problemlere kısmen uygundur.	7	8.75

Tezlerde "sonuç" kısmı yapılan çalışmanın kısa bir özeti niteliğindedir. Önerilerde de bulgularla ilişkili tavsiyeler ve yapılacak diğer çalışmalara

rehberlik edici ifadeler yer almalıdır. Bu çalışmada incelenen tezlerin 56'sının sonuç ve öneriler kısmının bulgularla ilişkili olarak yazıldığı ve 5 tezin sonuç ve öneriler kısmının bulgulara dayandırılmadan yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 19 tezde ise tam bir kapsayıcılıkla tüm bulgulara yönelik sonuç ve öneriler bölümü oluşturulmadığı bulgusu ortaya çıkmıştır. Tablo 8'de söz konusu bulguya ilişkin sayısal veriler paylaşılmıştır.

Tablo 8. Sonuç ve Önerilerin Alt Problemlerle Uyumlu Bir Şekilde Sunumu

Uygunluk ifadesi	f	%
Araştırmanın sonuç ve önerileri alt problemlere uygundur.	56	70
Araştırmanın sonuç ve önerileri alt problemlere uygun değildir.	5	6.25
Araştırmanın sonuç ve önerileri alt problemlere kısmen uygundur.	19	23.75

2.9. İncelenen Tezlerdeki "Kaynaklar ve Ekler" Bölümüne İlişkin Bulgular

Kaynaklar ve ekler tezlerin en sonunda yer alır. Yazarlar araştırma sürecinde kullanmış oldukları kaynakları kaynakçada; okuyucunun dikkatini dağıtacak bilgileri ana metinde bildirmek yerine ekler kısmında verir (APA, 2009). İncelenen tezlerin tümünde kaynaklara yer verilmiştir. Ancak kaynak gösterme ve kaynakça bölümünü hazırlamada tek tip bir biçimden söz etmek mümkün değildir. Bazı tezlerde APA stili kullanılmışken bazı tezler mensubu oldukları üniversitenin Tez Yazım Klavuzunu esas almıştır. 8 tez hariç 72 tezde "Ekler" bölümüne yer verilmiştir.

Bu bulgunun aksine Oruç ve Ulusoy (2008) 2000-2007 yılları arasında Sosyal Bilgiler alanında yapılmış tezleri inceledikleri çalışmalarında incelenen söz konusu tezlerin bazılarında kavramsal çerçevenin hazırlanmasında kullanılan kaynakların bir kısmına referans gösterilmediği, dipnot ve kaynakçada yer verilmediği ya da dipnot ve kaynakçada gösterilmesinde birçok hatalar yapıldığını tespit etmiştir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkelerin geleceklerine yön verebilmek amacıyla bilim politikalarını sağlam bir temel üzerine inşa etmeleri gerekmektedir. Bunun yapılabilmesi için de mevcut koşulların iyi analiz edilip, gelecekte karşılaşılabilecek olası problemlerin bugünden saptanması ve gerekli politikaların geliştirilmesi oldukça önemlidir.

SÖE bilim dalında yapılmış tezlerin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiş, bu sonuçlara paralel olarak çeşitli öneriler sunulmuştur.

Hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en çok çalışılan konu alanının "Türkçe Eğitimi" olduğu dikkat çekmektedir. Bunu doktora düzeyinde "Matematik Eğitimi", yüksek lisans düzeyinde "Fen ve Teknoloji Eğitimi" takip etmektedir. SÖE bilim dalının çok disiplinli olması ve bu kadar çeşitli disiplini bünyesinde barındıran bir alan için yetişmiş öğretim elemanına bilhassa ihtiyaç duyulması göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin farklı disiplinlerde de çalışması teşvik edilmelidir.

İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunda başlıkların çalışılan konuyu temsil ettiği ve içeriği açık bir şekilde yansıttığı görülmekle birlikte konuyu temsil etme ve kapsama bakımından isabetsiz seçilmiş tez başlıklarına da rastlanmıştır. Araştırmacılar hitap ettikleri bireylere yaptıkları çalışmanın içeriğini net bir şekilde yansıtabilmek amacıyla çalışmalarına uygun bir başlık seçmelidirler. Uygun başlığı seçmekteki amaç okuyucunun ilgisini çekmek ve ilk bakışta çalışmaya ilişkin bir fikir edinmelerini sağlamaktır.

Elde edilen bulgulara göre tezlerin yarısından fazlasında problem durumu net bir şekilde ifade edilmiştir. Ancak önemli sayıda tezin problem cümlelerinde ve araştırmanın önemini ifade etme noktasında bir takım eksiklik ve sorunlar olduğu saptanmıştır.

İncelenen bazı tezlerin araştırmanın amacını açık ve net bir şekilde ortaya koymada yetersiz olduğu saptanmıştır.

Çalışmaya dahil olan tezlerin büyük çoğunluğunda alt problemler amaçlara uygun olarak yazılmasına karşın yine de alt problemlerle amaçların uygunluğu noktasında sıkıntıları olan tezler mevcuttur.

Yapılan bu araştırma ile lisansüstü öğrencileri tarafından problem durumu, önem ve kavramsal çerçeve kısımlarının ayrımlarının net olarak yapılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ders döneminde araştırma teknikleri dersi kapsamında bu kısımlar arasındaki farklar öğrenciye hissettirilmeli ve uygulamaya yönelik çalışmalara ağırlık verilmelidir.

Problem durumunu açıkça belirtme, araştırmanın öneminden bahsetme ve amaçların net bir şekilde belirtilmesi konusunda araştırmacıların yaşadığı sıkıntıların ilk önce lisansüstü eğitim sırasında alınan seminer ve diğer dersler daha sonra da tez danışmanları aracılığıyla giderilebileceği düşünülmektedir.

İncelenen tezlerin yarıdan fazlasında örnekleme ya da çalışma grubunun nasıl oluşturulduğuna ilişkin bilgiler yer almasına karşın bu bilginin yer almadığı ya da yeteri kadar açıklayıcı olmadığı tezler de mevcuttur. Bilimsel araştırmalarda amaç çok veri toplamak değil sağlam, geçerli ve güvenilir veriler toplamaktır. Buna paralel olarak seçilen örneklemin de sağlam, evreni temsil gücü yüksek olması gerekmektedir. Bu yüzden yapılan tezlerde

belirlenen örneklem-çalışma grubunun yanı sıra bu grubun nasıl belirlendiği bilgisinin de yer alması önemlidir.

İncelenen tezlerde en fazla nicel yöntemin tercih edildiği nitel ve karma yöntemlerin neredeyse eşit oranda tercih edildiği saptanmıştır. Daha derinlemesine bilgi toplama imkanı sunması sebebiyle öğrenciler nitel ve karma yöntemlerle de çalışmaya teşvik edilmelidir.

İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunda veri toplama aracının geliştirilmesi ve uygulanması bölümleri mevcuttur ancak bu tezlerin neredeyse yarısında veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili bilgilerin yeterince ve açık bir şekilde izah edilmediği görülmektedir. Veri toplama aracı araştırmanın temel dayanaklarından bir tanesidir. Bu sebeple veri toplama aracının nasıl geliştirildiği adım adım açıklanmalı, geçerlik güvenilirliğe ilişkin bilgiler açık bir şekilde verilmelidir.

Geçerlik bir ölçme aracının geliştirildiği konuda amaca hizmet etmesidir (Bozkurt, 2007). Güvenirlik ise bir aracın her ölçmede birbirine yakın sonuçlar vermesidir (Balcı, 2010). Geçerlik ve güvenilirlik ilgili yapılan çalışmalar veri toplama sürecinin son basamağıdır. Böylelikle veri toplama aracı hatalardan arınmış olarak ölçülecek özelliği daha doğru olarak belirleyebilmektedir. Lisansüstü tezlerde veri toplama aracının geliştirilmesi sürecinin net bir biçimde açıklanması ve süreçle ilgili kanıtların sunulması, bulguların yorumlanmasını da kolaylaştırmaktadır. Araştırmalarda veri toplama araçlarının geliştirilmesi kadar araştırmanın hangi sürecinde ve nasıl kullanıldığı da önemlidir. Veri toplama aracının araştırma amacına uygun olarak kullanılması gerekir. Bu aşamalar araştırmanın yazılı bir raporu olan tezde açıklanmalıdır.

Tez yazım sürecinde elde edilen veriler analiz edilerek anlaşılır hale getirilir. Araştırma için toplanan verilerin araştırmada ele alınan problemlere yorum getirecek şekilde nasıl düzenlendiği ve analiz edildiği kullanılan istatistik teknikler, kullanılan bu tekniklerin probleme nasıl ve ne şekilde çözüm sağlayacağı verilerin analizi kısmında açıklanır (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu, 2009). İncelenen tezlerin yarısından fazlasında hangi veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı açıkça belirtilmiştir.

Tezlerde "sonuç" kısmı yapılan çalışmanın kısa bir özeti niteliğinde olmalıdır. Önerilerde de bulgularla ilişkili tavsiyeler ve yapılacak diğer çalışmalara rehberlik edici ifadeler yer almalıdır. Bu çalışmada incelenen tezlerin yarıdan fazlasının sonuç ve öneriler kısmının bulgularla ilişkili olarak yazıldığı görülmüştür. Ancak incelenen 80 tez arasında, tüm bulgulara yönelik tam bir kapsayıcılıkla sonuç ve öneriler bölümünün oluşturulmadığı tezler de mevcuttur.

Tezlerde araştırma konusuyla ilgili araştırmalara büyük oranda yer verildiği görülmüştür.

Tezlerin önemli bir kısmında "bulgular" ve "sonuç" bölümlerinin birbirine karıştırıldığı ve "öneriler" bölümünün ise sonuca yönelik değil de genel geçer ifadeler şeklinde yer aldığı gözlenmiştir. İncelenen tezlerin tamamında yararlanılan "kaynaklar" bölümü, tamamına yakınında da "ekler" bölümünün yer aldığı belirlenmiştir.

Yapılan bilimsel çalışmalarda bulgular kısmında önceden belirlenen problem doğrultusunda toplanan veriler analiz edilerek amaca uygun şekilde belirli bir sıra halinde okuyucuya sunulmalıdır. Tezlerde sonuç kısmı yapılan çalışmanın kısa bir özeti niteliğinde olmalıdır. Bu bölümde araştırmacılar elde ettikleri sonuçları bulgulara dayandırıp, sonuç ve bulgulara dayalı geçerli ve işlevsel öneriler ileri sürmelidir. Ayrıca çalışmalarda yararlanılan kaynaklara kaynakçada yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

- American Psychological Association (APA) Format. 2009. (6th Edition).
- Balcı, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Baxter, L, Hughes, C. ve Tight, M. (2001). *How To Research*. Milton Keynes: Open University Pres
- Bozkurt, E. (2007). Bilimsel Araştırma İle İlgili Temel Kavramlar. D. Ekiz, (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Casanave, C. P. (2010). Taking Risks?: A Case Study Of Three Doctoral Students Writing Qualitative Dissertations at an American University in Japan, *Journal Of Second Language Writing*, (19), 1-16.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston: Pearson.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik Açıdan İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 75-87.
- Karakütük, K. (2009). Lisansüstü Öğretim Sistemleri. K. Karakütük, (Ed.), *Türkiye Lisansüstü Öğretim Sistemi* içinde. Ankara: Pegem Akademi
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2009). *Araştırmada Rapor Hazırlama* (15. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karkın, A. M. (2011). Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1 (2), 143-149

- Kolaç, E. (2008). *İlk Okuma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi*. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (2-4 Mayıs 2008).
- Oruç, Ş., Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 121 -132.
- Öksüz, Y., Barut, Y. ve Dicle, A. N. (2011). *Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Yapılan Tezlerin Çeşitli Yönleriyle İncelenmesi*, Samsun Sempozyumu. <http://www.samsunsempozyumu.org/makaleler>
- Schroeder, C., Fox, H., & Bizzell, P. (2002). *ALT DIS: Alternative Discourses and the Academy Portsmouth*. NH: Boynton/Cook Heinemann
- Sönmez, V. (2005). Bilimsel Araştırmalarda Yapılan Yanlışlıklar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (18), 150-170.
- Starfield, S., & Ravelli, L. J. (2006). The Writing of This Thesis Was a Process That I Could'nt Explore With The Positivistic Detachment of The Classical Sociologist: Self and Structure in The New Humanities Research Theses. *Journal of English for Academic Purposes*, (5), 222–243.
- Şahin, M., Gögebakan Yıldız, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 96-121.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tez Yazım Klavuzu (2010). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Varış, F. (1972). *Türkiye'de Lisansüstü Eğitim (Pozitif Bilimlerin Temel ve Uygulamalı Alanlarında)* Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yeşil, R. (2010). Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri. R. Y. Kıncal, (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (1. Baskı) içinde. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- YÖK, Ulusal Tez Merkezi.